

SIKKERHETS DATABLAD CARBON 6K 12K

Sikkerhetsdatabladet er i samsvar med Kommissjonsforordning (EU) 2015/830 av 28 mai 2015 om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH)

AVSNITT 1: IDENTIFIKASJON AV STOFFET / STOFFBLANDINGEN OG AV SELSKAPET / FORETAKET

Utgitt dato 27.10.2017

Revisjonsdato 27.10.2017

1.1. Produktidentifikator

Kjemikaliets navn CARBON 6K 12K

Synonymer Aktivt kull, Karbon

1.2. Identifiserte relevante bruksområder for stoffet eller stoffblandingen og bruk som det advares mot

Kjemikaliets bruksområde Produksjon av komposittmaterialer.

Bruk det frarådes mot Ikke bland produktet med andre kjemikalier uten å ha konferert med produsenten.

1.3. Opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet

Firmanavn Ortopro AS

Postadresse Hardangerveien 72

Postnr. N-5224

Poststed NESTUN

Land Norge

Telefon 55918860

Telefaks 55206101

E-post kosta@ortopro.no

Hjemmeside <http://www.ortopro.no>

Kontaktperson Kosta Stanic

1.4. Nødtelefonnummer

Nødtelefon Telefon: 22 59 13 00
Beskrivelse: Giftinformasjonen

Telefon: 110
Beskrivelse: Brannvesenet

Telefon: 112
Beskrivelse: Politiet

Telefon: 113
 Beskrivelse: Medisinsk nødhjelp

Identifikasjon, kommentarer Døgnåpne tjenester.

AVSNITT 2: FAREIDENTIFIKASJON

2.1. Klassifisering av stoffet eller stoffblandingen

CLP Klassifisering, kommentarer Komponentet er ikke klassifisert merkepliktig i henhold til EC NO 1272/2008 (CLP).

2.2. Merkingselementer

Annen merkeinformasjon (CLP) Vurdert ikke merkepliktig etter gjeldende regelverk.

2.3. Andre farer

PBT / vPvB Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en PBT eller vPvB.

Andre farer Ingen andre farer er kjent.

AVSNITT 3: SAMMENSETNING/OPPLYSNINGER OM BESTANDDELER

3.2. Stoffblandinger

Komponentnavn	Identifikasjon	Klassifisering	Innhold
Karbon	CAS-nr.: 7440-44-0 EC-nr.: 231-153-3		> 98 %
Delvis herdet epoksyharpiks			< 2 %
Komponentkommentarer	Kullfiber er et strømledende materiale, det kan bryte opp i fine partikler. Fint spredt karbonfiber kan irritere hud, øyne og slimhinner. Kullfiberstøv kan forårsake elektriske kortslutninger når de kontaktes med elektriske apparater.		

AVSNITT 4: FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1. Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Generelt	Kontakt alltid lege ved ubehag, irritasjon eller andre vedvarende symptomer.
Innånding	Flytt til frisk luft. Ved vedvarende plager, søk lege.
Hudkontakt	Ingen spesielle tiltak nødvendig. Vask med vann.
Øyekontakt	Skyll med rennende vann i flere minutter. Kontakt lege ved vedvarende plager.
Svelging	IKKE framkall brekning. Skyll munnen med vann og drikk rikelig med vann etterpå. Kontakt lege ved eventuelle vanskeligheter.

4.2. De viktigste symptomene og virkningene, både akutte og forsinkede

Generelle symptomer og virkninger Kan gi mekanisk irritasjon i øynene.

4.3. Angivelse av om umiddelbar legehjelp og spesialbehandling er nødvendig

Medisinsk behandling Symptomatisk behandling.
 Annen informasjon Under normale omstendigheter og formålsriktig bruk oppstår det ikke risiko eller helseproblemer ved bruk av produktet. Ved tvil eller vedvarende symptomer – Søk legehjelp.

AVSNITT 5: BRANNSLOKKINGSTILTAK

5.1. Slokkingsmidler

Egnede slokkingsmidler	CO2, pulver eller vann spray. Større branner slukkes med vannspray eller alkoholbestandig skum.
Uegnede slokkingsmidler	Rettet vannstråle. Vann i lukket rom.

5.2. Særlige farer knyttet til stoffet eller stoffblandingen

Brann- og eksplosjonsfarer	Ikke brannfarlig iht lov om brannfarlige varer.
Farlige forbrenningsprodukter	Kan frigi nitrogenoksid, karbonmonoksid.

5.3. Råd til brannmannskaper

Spesielt beskyttelsesutstyr for brannmenn	Bruk av åndedrettsbeskyttelse anbefales.
Annen informasjon	Flytt beholdere fra brannstedet hvis det er mulig uten risiko.

AVSNITT 6: TILTAK VED UTILSIKTET UTSLIPP

6.1. Personlige forsiktighetsregler, personlig verneutstyr og nødrutiner

Generelle tiltak	Unngå innånding av støv. Unngå kontakt med øynene.
Sikkerhetstiltak for å beskytte personell	Det må ikke spises, drikkes eller røykes i områder der material er i bruk.
Verneutstyr	Bruk verneutstyr som beskrevet i avsnitt 8.
For innsatspersonell	Bruk verneutstyr som beskrevet i avsnitt 8. Se også avsnitt 5 ved brann.

6.2. Forsiktighetsregler med hensyn til miljø

Sikkerhetstiltak for å beskytte ytre miljø	Unngå utslipp til miljøet.
--	----------------------------

6.3. Metoder og materialer for oppsamling og rensing

Forvaring	Må ikke lagres sammen med oksiderende materialer eller løsemiddel. Lagres tørt.
Opprydding	Tas opp mekanisk.

6.4. Henvisning til andre avsnitt

Andre anvisninger	For videre behandling av avfall se avsnitt 13.
-------------------	--

AVSNITT 7: HÅNTERING OG LAGRING

7.1. Forsiktighetsregler for sikker håndtering

Håndtering	Ingen spesielle håndteringsbestemmelser, men generelle regler for sikker håndtering av kjemikalier skal følges. Bruk verneutstyr som angitt i avsnitt 8. Hvis støv er tilstede, bruk egnet støvmaske. Unngå innånding av støv.
------------	--

Beskyttelsestiltak

Beskyttelsestiltak	Materiale håndteres med forsiktighet – Ikke kutt karbonfiber unødvendig. Elektrisk ledende materiale, tillat ikke kontakt med elektriske strømkilder.
Tiltak for å beskytte miljøet	Tom forbrukt emballasje behandles etter forskriftene, og kastes sammen med vanlig industriavfall.
Ytterligere informasjon	Isolerende lakk kan brukes på elektroniske plater og elektriske terminaler.
Råd om generell yrkeshygiene	Ikke spis, drikk eller røyk under arbeidet. Vask hendene før arbeidspauser og ved arbeidets slutt.

7.2. Vilkår for sikker lagring, herunder eventuelle uforenligheter

Oppbevaring	Lagres tørt.
Forhold som skal unngås	Må ikke lagres sammen med oksiderende materialer eller løsemiddel.

7.3. Særlig(e) sluttanvendelse(r)

Spesielle bruksområder	Produksjon av komposittmaterialer.
------------------------	------------------------------------

AVSNITT 8: EKSPONERINGSKONTROLL/PERSONBESKYTTELSE

8.1. Kontrollparametere

Annen informasjon om grenseverdier	Ingen data er tilgjengelig for selve produktet. Ingen grenseverdier er oppgitt i Forskrift om endring i forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer (forskrift om tiltaks- og grenseverdier)
------------------------------------	--

8.2. Eksponeringskontroll

Varselsskilt

Forholdsregler for å hindre eksponering

Egnede tekniske tiltak	Produktet inneholder ikke noe relevant mengde av stoffer med kritiske verdier som det må tas hensyn til ved arbeidsplassen utover ovenstående punkter. Unngå innånding. Risiko for overeksponering er ekstremt liten, men man bør likevel sørge for god ventilasjon. Sørg for tilgang til øyeskylleutstyr ved arbeidsplassen.
------------------------	---

Øye- / ansiktsvern

Nødvendige egenskaper	Bruk tettsittende vernebriller eller ansiktskjerm ved fare for kontakt.
Øyevernutstyr	Beskrivelse: Vernebriller med sideskjold. Referanser til relevante standarder: EN 166

Håndvern

Egnede hansker	Vanlige arbeidshansker.
----------------	-------------------------

Åndedrettsvern

Åndedrettsvern nødvendig ved	støvtvikling.
Anbefalt åndedrettsvern	Masketype: Støvmaske Filterapparater, type: P3

Eksponeeringskontroll

Eksponeeringskontroll, kommentarer Personlig verneutstyr skal velges i henhold til CEN-standard og i samarbeid med leverandøren av personlig verneutstyr.

AVSNITT 9: FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1. Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Tilstandsform	Fast, granulert.
Farge	Svart.
Lukt	Luktfri.
pH	Status: I løsning Verdi: 5 -9 Test referanse: CEFIC Temperatur: 20 °C Konsentrasjon: 40 g/l
Tetthet	Verdi: 350 -500 kg/m ³ Metode: ASTM D2854
Løslighet	Medium: Vann Kommentarer: Uløselig.
Selvantennelighet	Verdi: > 380 -400 °C Metode: CT-Metode

9.2. Andre opplysninger

Andre fysiske og kjemiske egenskaper

Kommentarer Dette sikkerhetsdatabladet inneholder kun informasjon som dekker sikkerhet og erstatter ikke produktinformasjon eller produktspesifikasjon.

AVSNITT 10: STABILITET OG REAKTIVITET

10.1. Reaktivitet

Reaktivitet Ingen reaktivitet er kjent.

10.2. Kjemisk stabilitet

Stabilitet Stabilt, men mulige farlige reaksjoner.

10.3. Mulighet for farlige reaksjoner

Risiko for farlige reaksjoner Ved normal bruk er det ingen risiko for farlige reaksjoner.

10.4. Forhold som skal unngås

Forhold som skal unngås Unødvendig varme. Sterk herding kan frigjøre foxfo-gasser og skape farlige nedbrytningsprodukter.

10.5. Uforenlige materialer

Materialer som skal unngås Lagres vekke fra oksiderende stoffer og løsemiddel.

10.6. Farlige nedbrytningsprodukter

Farlige spaltningsprodukter   Utslipp av nitrogenoksyder og karbonmonoksid.

AVSNITT 11: TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1. Opplysninger om toksikologiske virkninger

Øvrige helsefareopplysninger

Innånding	Kan være irriterende.
Hudkontakt	Kan utløse en allergisk hudreaksjon.
Øyekontakt	Kan gi mekanisk irritasjon.
Svelging	Kan gi mekanisk irritasjon ved svelging av større mengder.

AVSNITT 12: ØKOLOGISKE OPPLYSNINGER

12.1. Giftighet

Økotoksitetet   Ingen skadelig virkning er registrert.

12.2. Persistens og nedbrytbarhet

Persistens- og nedbrytbarhetsbeskrivelse   Ingen spesielle opplysninger.

12.3. Bioakkumuleringsevne

Bioakkumuleringspotensial   Det forventes ingen skadelige langtidseffekter på vannorganismer.

12.4. Mobilitet i jord

Mobilitet   Ikke vannløselig.

12.5. Resultater av PBT og vPvB vurdering

PBT vurderingsresultat	Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en PBT.
vPvB vurderingsresultat	Dette produktet er ikke selv og inneholder ikke en vPvB.

12.6. Andre skadevirkninger

Andre skadevirkninger / annen informasjon   Ingen spesielle opplysninger.

AVSNITT 13: DISPONERING

13.1. Avfallsbehandlingsmetoder

Egnede metoder til fjerning av kjemikaliet	Destruer i samsvar med regelverk fra lokale myndigheter. Mindre mengder kan kastes sammen med husholdningsavfall
Nasjonal avfallsgruppe	Avtal avfallsdisponering med kommuneing./miljøsjef/Miljødirektoratet. Konf.forskriftene vedrørende avfallsgruppe. Se avfallsforskriften av 02.02.09.
Annen informasjon	Tom forbrukt emballasje behandles etter forskriftene, og kastes sammen med vanlig industriavfall.

AVSNITT 14: TRANSPORTOPPLYSNINGER

Farlig gods   Nei

14.1. UN-nummer

Kommentarer   Ikke aktuelt.

14.2. FN-forsendelsesnavn

Kommentarer   Ikke aktuelt.

14.3. Transportfareklasse(r)

Kommentarer   Ikke aktuelt.

14.4. Emballasjegruppe

Kommentarer   Ikke aktuelt.

14.5. Miljøfarer

Kommentarer   Se avsnitt 12.

14.6. Særlige forsiktighetsregler ved bruk

Spesielle forholdsregler   Se avsnitt 10/11.

14.7. Bulktransport i henhold til vedlegg II i MARPOL 73/78 og IBC-regelverket**Andre relevante opplysninger**

Andre relevante opplysninger   Det foreligger ingen krav eller begrensninger for transport av produktet; hverken på vei (ADR), tog (RID), sjø (IMDG) eller i luften (ICAO).

AVSNITT 15: OPPLYSNINGER OM BESTEMMELSER**15.1. Særlige bestemmelser/særskilt lovgivning om sikkerhet, helse og miljø for stoffet eller stoffblandingen**

Referanser (Lover/Forskrifter)   Forskrift om tiltaksverdier og grenseverdier for fysiske og kjemiske faktorer i arbeidsmiljøet samt smitterisikogrupper for biologiske faktorer. Sist endret ved forskrift 22. desember 2014 nr.1885. Prioritetsliste/Unntaksliste/Godkjenningsliste. Produsent/importør. Forskrift om farlig avfall (2009). Kommisjonsforordning (EU) nr 944/2013 av 2 Oktober 2013 (ATP5). ECHA (European Chemicals Agency) C&L Inventory database. ADR/RID 2017 – Forskrift om endring i forskrift om landtransport av farlig gods. Europa-parlamentets og rådets forordning (EF) Nr. 1272/2008. Kommisjonsforordning (EU) 2015/830 av 28 mai 2015 om endring av Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH).

15.2. Vurdering av kjemikaliesikkerhet

Vurdering av
kjemikaliesikkerhet er
gjennomført   Nei

Kjemikaliesikkerhetsvurdering	Informasjonen i dette sikkerhetsdatabladet skal ikke betraktes som brukerens egen risikovurdering. Det er alltid brukerens ansvar at alle nødvendige forholdsregler er fulgt for å oppfylle kravene i henhold til lokale regler og bestemmelser.
Ytterligere regulatorisk informasjon	Opplysningene støtter seg til dagens kjennskaper og erfaringer. Sikkerhetsdatabladet beskriver produkter med henblikk på sikkerhetskrav.

AVSNITT 16: ANDRE OPPLYSNINGER

Ytterligere informasjon	Sikkerhetsdatabladet er laget etter vår nåværende kunnskap, norsk regelverk og produsentens opplysninger. Da brukerens arbeidsforhold ligger utenfor vår kontroll, vil det være brukerens ansvar at de nødvendige forholdsregler blir tatt. Det er den enkelte mottakers plikt å sørge for at informasjon gitt i dette sikkerhetsdatablad blir lest og forstått av alle som bruker, behandler, avhender eller på noen måte kommer i kontakt med produktet. Dette produktet skal bare brukes til det formål det er beregnet for og i henhold til spesifiserte instruksjoner. Opplysningene gjelder kun for det materialet som er angitt her, og gjelder ikke i forbindelse med bruk av noe annet materiale eller i noen form for bearbeidelse.
Versjon	1